

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Агрономічний факультет

Кафедра механізації та БЖ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ВГ.
Артюшенко В.

“ 30 ” *серпня* 2019

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ »

Освітній рівень «Бакалавр»

Спеціальність 194 «ГІДРОТЕХНІЧНЕ БУДІВНИЦТВО,
ВОДНА ІНЖЕНЕРІЯ ТА ВОДНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Факультет ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА, БУДІВНИЦТВА
ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ

2019-2020 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології» спеціальністю 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології»

Розробник: к.с.-г.наук, доцент Домарацький Олександр Олександрович

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри механізації та БЖД

Протокол №1 від "28" серпня 2019 року

Схвалено методичною комісією факультету _____

Затверджено на Вченій раді факультету воєного господарства, будівн. та землеустрою.

Протокол від "30" серпня 2019 року № _____

Завідувач кафедри Домарацький О.О. _____ ()
(підпис)

(прізвище та ініціали)

"30" серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів денне-3 заочне-3	Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність : 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - денна-90 Заочна-90		7-й	11-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо- кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»	20 год.	8
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4
		Лабораторні	
		8 год.	6
		Самостійна робота	
		46 год.	72
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: іспит			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає, забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Основні професійні компетенції

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» спеціалісти за відповідними напрямками підготовки, спеціальностями та спеціалізаціями мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими основними професійними компетенціями з охорони праці:

у науково-дослідній діяльності:

- готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.

у технологічній діяльності:

- обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

у консультаційній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;
- готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістова частина 1. Правові, організаційні питання охорони праці та виробнича санітарія													
<i>Тема 1. Вступ</i> 1. Правові та організаційні питання охорони праці 1.1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці 1.2. Охорона праці неповнолітніх та жінок 1.3. Фінансування охорони праці 1.4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці	14	2	4				2	14	2	2			6
<i>Тема 2. Система управління охорони праці в галузі будівництва</i> 2.1 Система управління охороною праці в галузі та на підприємстві. 2.2 Роль права функціональні обов'язки працюючих в СУОПП. 2.3. Навчання та перевірка знань з питань охорони праці 2.4. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві	12	4	2				2	16	2				6
<i>Тема 3. Проблеми виробничої санітарії в галузі.</i> 3.1 Аналіз умов праці та професійні	22	4	2	2			2	20	2	2	2		4

захворювання працюючих в галузі. 3.2 Розрахункове обґрунтування поліпшення стану виробничого середовища. 3.3 Сучасні заходи і засоби колективного захисту працюючих від шкідливих виробничих факторів.				2		4				2		4
Разом за змістовою частиною 1	48	10	10	4		24	50	6	4	4		36
Змістова частина 2. Техніка безпеки на виробництві												
<i>Тема 4. Проблеми профілактики виробничого травматизму на будівельних об'єктах.</i> 4.1. Основні причини виникнення травматизму та розслідування нещасних випадків на виробництві. 4.2. Інженерно-технічні заходи, спрямовані на захист персоналу та населення.		4				2						4
	14		2				10	2				4
						2						4
<i>Тема 5. Організація роботи небезпечних виробництв та проведення проти аварійного захисту</i> 5.1 Електробезпека виробничих процесів в галузі та умови безпечної експлуатації енергосилового обладнання. 5.2 Управління атестацією робочих місць						2						6
	14	2	2	2		2	12	2				4
					2	2						
<i>Тема 6. Пожежна безпека на будівельних об'єктах .</i> 6.1 Заходи та засоби пожежного захисту на		2				2						4
	8						10					4

галузових об'єктах. Навчання працівників з питань пожежної безпеки. 6.2 Дії працівників підприємства у разі виникнення пожежі						2						2
<i>Тема 7. Надання першої долікарської допомоги потерпілим</i> 7.1. Загальні принципи надання медичної допомоги 7.2. Надання першої допомоги при порушенні дихання. 7.3. Надання першої долікарської допомоги потерпілим при опіках. 7.4. Допомога при ураженні електричним струмом	10	2	2			2	8					4
<i>Разом за змістовою частиною 2</i>	42	10	6	4		22	35	2		2		36
<i>Всього</i>	90	20	16	8		46	90	8	4	6		72

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Закон України «Про охорону праці»	4
2	Порядок проведення навчання і перевірки знань з питань ОП	4
3	Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві	2
4	СУОП на підприємствах і в організаціях України.	2
5	Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним Актам про охорону праці	4
6	Соціальне страхування від нещасного випадку та професійних захворювань	2
ВСЬОГО		16

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дослідження метеорологічних умов в робочих приміщеннях	4
2	Дослідження запиленості повітря робочої зони. *	2
3	Дослідження загазованості повітря.	
4	Дослідження ефективності природного та штучного освітлення виробничих приміщень та робочих місцях	2
5	Дослідження електробезпеки	2
6	Дослідження шуму	2
ВСЬОГО		12

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Закон України «Про охорону праці»	6
2	Міжнародні норми в галузі охорони праці	2
3	Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі	2
4	Система управління охороною праці в організації	2
5	Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	2
6	Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	2
7	Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях	2
8	Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах	2
9	Невиробничий травматизм в Україні. Основні причини невиробничого травматизму, шляхи попередження....	2
10	Положення про службу охорони праці, її основні завдання, функціональні обов'язки та права.	2
11	Нещасні випадки на виробництві та професійні захворювання, їх класифікація та причини.	2
12	Склад повітря робочої зони: природно-фізіологічний склад повітряного середовища, джерела забруднення повітряного середовища.	2

13	Джерела штучного освітлення, їх типи, порівняльна оцінка, вибір	2
14	Основні вимоги до конструкції технологічного обладнання, організації робочих місць, систем управління, захисних і сигнальних пристроїв, що входять в конструкцію обладнання.	2

15	Засоби попередження електротравм від дотику до струмоведучих частин.	2
16	Запобіжні засоби і контрольні прилади систем, що працюють під тиском.	2
17	Вимоги охорони праці до опалення виробничих приміщень.	2
18	Умови безпечного виконання транспортних робіт.	2
19	Попередження розвитку пожежі.	2
	РАЗОМ	42

9. Індивідуальні завдання

1	Соціально-економічне значення охорони праці. Охорона праці, як економічний чинник.	2
2	Атестація робочих місць на відповідність вимогам нормативних актів про охорону праці.	2
3	Права громадян на охорону праці при укладенні трудового договору та під час роботи.	2
4	Санітарно-гігієнічні нормування забруднення повітряного середовища. Гранично допустимі концентрації /ГДК/ та	2

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни "Охорона праці в галузі та Цивільний захист" використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-ілюстративний метод – проведення лекцій із застосуванням таблиць і мультимедійних засобів;
- проблемні лекції - спрямована на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми, що розглядають під час такої лекції, обмежують зазвичай двома-трьома ключовими моментами. При читанні лекції студентам дають питання для самостійного розмірковування;
- міні- лекції - передбачає викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризується значною інформативністю;
- банки візуального супроводження - сприяє активізації творчого сприйняття змісту навчальної дисципліни за допомогою наочності;
- кейс-метод - дає змогу максимально наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності у конкретних ситуаціях.

11. Методи контролю

Навчальна дисципліна "Охорона праці в галузі та Цивільний захист" оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із 2-х змістових частин.

Результати навчальної діяльності студентів у семестрі оцінюються за 100-бальною шкалою.

Форми поточного контролю: оцінювання індивідуальних завдань на практичних заняттях, оцінювання домашніх самостійних завдань, тестів та контрольних робіт, виконаних студентами.

Підсумковий контроль - залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота							Сума
Змістова частина № 1			Змістова частина № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
30	10	10	15	15	10	10	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Основи охорони праці» та завдання для контрольної роботи студентам заочного навчання спеціальностей 6.092.602 «гідротехніка» і 6.092.101 «будівництво».
2. Темінологічний словник з дисципліни «Охорона праці».
3. Методичні рекомендації для проведення лабораторних робіт «Основи охорони праці» та «Охорона праці в галузі».
4. Методичні вказівки. Для рішення задач з курсу «Охорона праці» для студентів усіх спеціальностей.
5. Методичні вказівки. До лабораторної роботи №1 «Дослідження метеорологічних умов виробничого середовища».
6. Методичні вказівки. До лабораторної роботи №2 «Дослідження електробезпеки».
7. Методичні вказівки. Типове положення «Про порядок проведення навчання і перевірку знань з питань охорони праці»

14. Рекомендована література

1. Закон України "Про охорону праці" в редакції від 21 листопада 2002 р.
2. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".
3. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці (Реєстр ДНАОП). - К.: Держнаглядохоронпраці; Основа, 1995. - 223 с.
4. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПН 3.3.2.007-98.
5. Буянов В.М. Первая медицинская помощь. - М.: Медицина, 1987. - 192 с.
6. Гетьман В. Перша долікарська допомога в екстремальних ситуаціях // Охорона праці. - 1995. - №5. - с. 28-32.
7. Желібо Є.П., Заверуха К.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності // За ред. Є.П. Желібо. - К.: Каравела, 2003. - 328 с.
8. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. - Львів: Афіша, 2002. - 320 с.
9. Катренко Л.А, Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти. - К.: Університетська книга; Суми, 2001.-340 с.
10. Козаков В.А. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Підручник. У 2 ч. 4.1. Психологія суб'єкта діяльності. - К.: КНЕУ, 1999.
11. Мартиросова В.Г. Особливості праці користувачів ЕОМ // Охорона праці. - 1995. - № 1. - С. 10-13.
12. Навакатилян О.О., Кальниш В.В., Стрюков С.М. Охорона праці користувачів комп'ютерних відеодисплейних терміналів. - К.: Основа, 1996. - 400 с.
13. Трахтенберг І.М, Коршун М.М., Чабанова О.В. Гігієна праці та виробнича санітарія. - К.: Основа, 1997.-464 с.

**Базова Основні законодавчі та нормативно-
правові акти**

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

**ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІV
КУРСУ БГМФ ПО ВИВЧЕННЮ ДИСЦИПЛІНИ «Охорона праці в галузі»**

Законодавчі та нормативні акти

1. Конституція України. - К.: Офіційне видавництво Верховної Ради, 1996.
2. Кодекс законів про працю України. -К., 1997.
3. Закон України" Про охорону праці"; Затв. Верховною Радою України 21.11.2002 р. № 229-ІV // Право і Практика: охорона праці в Україні, № 10.К., 2007
4. Закон України" Про пожежну безпеку"; Затв. Верховною Радою України від 17 груд. 1993 р. // Охорона праці і пожежна безпека в закладах освіти: 36. нормативних документів / Упорядник В. Е. Лунячек, Ю. С. Давиденко, В. Р. Короєв. - Гімназія, 2000. - Серія «Адміністратор школи». - С. 21.
5. Про забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя населення: Закон України: Затв. Верховною Радою України 24.02.1994 р. № 4005- XII // Бібліотека спеціаліста із охорони праці, № 5 2006, Основа, К.
6. Типове положення про службу охорони праці Затв. наказом Держ. ком. України з нагляду за охороною праці від 15.11. 2004 р. № 255. (НПАОП 0.00.- 4.45-04) // Бібліотека спеціаліста із охорони праці, №1 2006, Основа, К.
7. Типове положення про комісію з питань охорони праці на підприємствах: Затв. наказом Держ. ком. України з нагляду за охороною праці від 3 .08. 1993 Р № 72. Зміни: 03.02 94. № 8 //Бібліотека спеціаліста із охорони праці, № 5 -2007 Основа, К.
8. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань

охорони праці: Затв. наказом Держ. ком. України по промисловій безпеці, охороні праці і гірничому нагляду 21.03.2007. № 555 //Законодавство країни про охорону праці: У 3 т., Т. 1.-К 1995. - С. 336-341.

9. Порядок розслідування і облік нещасних випадків, професіональних захворювань та аварій на підприємствах, в установах і організаціях: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1112

10. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань по

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
19. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.
20. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

2.4.11. Рекомендована література

1. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. - 2-ге вид., допов. і перероб. - К.: Основа, 2006. - 444 с
2. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. - 268 с

3. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького - Х.: Факт, 2005.-480 с.
 4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. - 4-те вид., допов. і перероб. - К.: Університет «Україна», 2009. - 295 с
 5. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. - К.: Знання, 2010. - 167 с. + компакт-диск.
 6. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. - К.: Знання, 2007.-367 с
 7. Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
 8. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. - Суми: Університетська книга, 2009. - 540 с
 9. Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. - Харків: Форт, 2010. - 388 с
 10. Березюк О. В., Лемешев М. С. Охорона праці в галузі радіотехніки: Навч. посіб. - Вінниця: ВНТУ, 2009. - 159 с
 11. Ярошевська В.М., Чабан В.И. Охорона праці в будівельній галузі: Навч. посіб. - Рівне: НУВГП, 2005. - 313с.
 12. Батлук В. А. Охорона праці в галузі телекомунікацій: Навч. посіб. - Львів: Афіша, 2003.-320 с
- Додаткова література
1. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
 2. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
 3. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
 4. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
 5. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

6. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. №65
7. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
8. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
9. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.
10. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
11. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого **-8-** середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».
13. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
14. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
15. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
17. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.
18. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
19. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієни праці».

20. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
21. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 - «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
22. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems - Requirements. Системи менеджменту охорони праці - Вимоги.
23. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).